

Forfatter: Grundtvig, N. F. S.

Titel: Udrag fra Mands Minde 1788-1838. Foredrag over det sidste halve Aarhundredes Historie

Citation: Grundtvig, N. F. S.: "Grundtvigs værker", i Grundtvig, N. F. S.: *Grundtvigs værker*, Faculty of Arts, Aarhus University, s. 178. Onlineudgave fra Grundtvigs Værker: https://tekster.kb.dk/catalog/gv-1838_599-txt-shoot-idm4839/facsimile.pdf (tilgået 02. maj 2024)

Anvendt udgave: Grundtvigs værker

Ophavsret: Materialet er dedikeret til public domain. Du kan kopiere, ændre, distribuere og fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk dog altid at kreditere ophavsmanden.

[Læs CC0-erklæringen](#)

som havde sin Herkomst og sine Godser i Poitou, blev vel udraabt til Generalissimus for den kongelige katolske Armé, men havde liden Anseelse og viste endnu mindre Dygtighed; de navnkundige Fættre Lescure og Laroche-Jaquelin var tapre og begejstrede nok, men unge og uerfarne, Bonchamps (f. 1759) var beskedent, og Charrette stiv, haard og herskesyg; saa Ulykken forhaledes vel kun ved den umaadelige Forvirring, der herskede paa Republikanernes Side, hvor Brygger Santorre og Guldsmid Rossignol som gode Jakobinere ej blot skulde dele Anførselen, men stod hos Robespierre i langt større Anseelse end Canclaux og andre ordentlige Generaler, som plagedes bestandig og stod hvert Øjeblik Fare for at afsættes og stævnes for Dødsretten.

Velferdskomiteen befalede imidlertid, at til den 20de Oktober skulde Vendékriegen være endt, og skjønt man til den Ende havde beskikket en Fægtemester Lechelle til Overgeneral, som hverken forstod det mindste af Kriegen eller turde vove sin Troje, men sagde bestandig blot: »Der skal marcheres majestetisk *en masse*», saa var dog den næstkommanderende, Elsasseren Kléber (f. 1753), som siden fandt sin Grav i Ægypten, en dygtig og erfaren Mand, som nu fik Lov at raade og gjorde naturligvis sit bedste. Til Bistand havde han den unge, heltmodige Marceau fra Chartres (f. 1769), Beaupuy fra Perigord, som siden faldt i Tyskland, og sin Landsmand, Vorehalsen Westermann, som blev henrettet med Danton; og i Spidsen for en Snees Tusend Mand vovede han et Hovedslag mod Vendeerne, dobbelt saa stærke, den 17de Oktober ved Chollat. Her vandt Republikanerne en afgjørende Sejer, Lescure var falden to Dage i Forvejen, og nu blev saa vel D'Elbée som Bonchamps dødelig saarede, og man skrev til Paris: »Vendé er ikke mere.»

Det sidste var nu vel et af Rædselstidens ækle Prælerier, men, naar Marsken undtages, hvor Charrette endnu

holdt sig, var det dog kun alt for nær ved at være sandt; thi Ødelæggelsen med Ild og Sværd uden mindste Skaansel, som var Rædselstidens Krigsbrug, havde gjort Indbyggerne fortvivlede, saa de holdt Slaget ved Cholet med alle deres gamle, Kvinder, Børn og Kvæg samlede bag sig ved Loire, og vandrede nu ud til Bretagne 80,000 i Tallet, kun med en dunkel Forestilling om, at de, som Bonchamps før havde talt om, kunde bemægtige sig en Søhavn og frelses af England. Da de havde naat Laval i Mayenne, blev de angrebne af den republikanske Armé, som forfulgte dem; men til deres Lykke vilde Lechelle dog én Gang have sin Krig frem og se dem marchere majestætisk *en masse* paa venstre Side af Mayenne-Floden, trods hele Krigsraadets Modsigelse; Lechelle var selv den første, der flygtede i fuldt Firspring og stedtes ikke, før han naade Angers, og til sidst flygtede hele Hæren i yderste Forvirring.

Vendeerne var imidlertid i saa elendig en Forfatning, at de hverken kunde forfølge eller benytte Sejeren, i Fortvivlelse prøvede de paa at indtage Granville paa Kysten af Normandiet; men den lod sig ikke overrumple, og til en Belejring havde de hverken Stunder, Midler eller Anførsel. Det var midt i November, Mængden besluttede nu at vende tilbage, og skjønt de snart fandt sig omringede af Fjenden, slog de sig dog igjennem lige til Bredden af Loire, men over kunde de ikke komme, trak frem og tilbage under bestandig Forfølgelse, bedækkede Vejene med Lig af Mænd, som faldt for Kugler, og Kvinder og Børn, som sank af Sult og Træthed; de tabte Tilliden til deres Anførere, og begge disse, Stofflet og Laroche-Jaquelin, forlod dem omsider, satte over Loire paa et Flaad for at skaffe Baade, men kom aldrig tilbage. De ulykkelige prøvede nu paa at naa Morbihan eller Egnen omkring Vannes i Bretagne, hvor de tænkte mulig at finde Understøttelse, men kom ikke længer end til Savenay, (som ikke findes

